

WPROWADZENIE

To już kolejny Zeszyt wydawany w Wyższej Szkole Humanitas w Sosnowcu. Tym razem jest on złożony z kilku artykułów będących doniesieniem z badań z zakresu praktyki edukacyjnej współczesnego nauczyciela, które zostały wzbogacone o dodatkowe analizy, wzbogacające podstawowy temat poruszony w niniejszym numerze czasopisma.

Pierwszym artykułem jest tekst **Agnieszki Stefaniak** „**Metody wczesnego wspomagania rozwoju małego dziecka – studium indywidualnych przypadków**”. Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, jak ważne jest wspomaganie rozwoju małych dzieci, jednak nie zawsze wiemy, jak to robić. W niniejszym artykule autorka przedstawiła, w jaki sposób możemy wpływać na prawidłowy rozwój małych dzieci. Próbuje przybliżyć, jak ważne są pierwsze dwanaście miesięcy w życiu każdego człowieka i co wpływa na jakość przemian w psychomotoryce niemowlęcia, dziecka w wieku poniemowlęcym i dziecka w wieku przedszkolnym.

Bożena Nowak w artykule „**Muzyka a rozwój emocjonalno-społeczny dzieci w wieku przedszkolnym**” podkreśla rolę muzyki, która ma w sobie często hipnotyczną magię oddziaływania, niezależną od przemian pokoleniowych czy nawet epokowych. Mi-strzowska muzyka ma swój aspekt emocjonalny, humanistyczny, bezpośrednio trafiający do słuchacza. Może wzruszać, czarować pięknem melodii, harmonii i barwnością instrumentacji. Każda muzyka jest komuś potrzebna. Ta trudna potrzebna jest bardzo niewielu ludziom, ale spełnia bardzo pożyteczną funkcję inspirującą twórcze działania wyobraźni. Ta łatwa i przyjemna bawi i uczy, pozwala rozładować napięcia, relaksuje, a nawet leczy. Autorka artykułu przedstawia rolę muzyki w rozwoju emocjonalno-społecznym dziecka. Uważa, że muzyka w przedszkolu jest bardzo skutecznym środkiem wychowawczym, a jej wpływ na prawidłowy rozwój społeczny i emocjonalny dziecka jest bardzo znaczący.

Violetta Przybyła w artykule „**Rola nauczyciela w rozwijaniu aktywności twórczej dziecka w zakresie plastyki w klasach I–III**” przedstawiła wyniki badań dotyczące diagnozy działalności nauczyciela skierowanej na kształtowanie aktywności twórczej dzieci z młodszych klas szkolnych. W badaniu uwzględniła dodatkowe zajęcia plastyczne, które umożliwiły jej wykazanie, że dodatkowe godziny zajęć realizowanych poza jednostką lekcyjną mają olbrzymie znaczenie dla aktywności dziecka. Działają na dziecko stymulująco i motywująco. Uzyskane wyniki pozwoliły na diagnozę sytuacji nauczania plastyki w młodszych klasach, nakreśliły obraz przejawianych tendencji przez wychowawców klas, ukazując związki i różnice w ich działaniach. Analiza przeprowadzonych badań naukowych wykazała, że zarówno w przypadku przeprowadzonej ankiety na wybranej grupie nauczycieli, jak i w wywiadzie potwierdzone zostało ogromne znaczenie roli nauczyciela w rozwijaniu aktywności twórczej dziecka.

Paulina Mucha w opracowaniu „**Marzenia senne a twórczość plastyczna dzieci**” przedstawiła w przeprowadzonych badaniach związek marzeń sennych dziecka z jego aktywnością twórczą. Według autorki artykułu dobry wychowawca powinien być nie tylko

dobrym pedagogiem, ale również doskonałym psychologiem i obserwatorem pewnych zjawisk, takich jak np. zjawisko marzenia sennego, które może być poniekąd kluczem do rozwiązania wszelkich problemów nurtujących dziecko.

Artykuł **Lucyny Wygrabek** „**Alternatywne metody nauki czytania u dzieci w wieku przedszkolnym**” skierowany jest do nauczycieli wychowania przedszkolnego. Przedstawia teoretyczne podstawy procesu czytania – ujęcie definicyjne tego procesu, jego psychofizjologiczne uwarunkowania, istotę i funkcje czytania, a także krótki przegląd alternatywnych metod nauki czytania. Podkreśla też rolę nauczyciela w organizowaniu tego procesu. Zawarty w nim opis i analiza badań pozwala na poznanie fragmentu rzeczywistości pedagogicznej dotyczącej wiedzy nauczycieli na temat nowatorskich metod nauki czytania u dzieci w wieku przedszkolnym, praktycznego jej wykorzystania oraz efektywności tych metod. Wnioski płynące z badań służą refleksji dotyczącej nowych potrzeb, możliwości, ale i specyficznych trudności małych wychowanków. Są z pewnością wyzwaniem dla współczesnego nauczyciela, który w sposób aktywny, dynamiczny powinien sprostać zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej.

Beata Matusek w tekście „**Przyczyny trudności w nauce uczniów edukacji wczesnoszkolnej**” porusza problem funkcjonowania małego dziecka (tj. na poziomie edukacji zintegrowanej) z wadami słuchu (CAPD). W artykule skupiono się na analizie diagnozy dziecka z niedosłuchem oraz na problemach, jakie ta wada powoduje w uczeniu się i w codziennym funkcjonowaniu malucha w szkole. Końcowa część tekstu została poświęcona metodom pracy związanych z tego typu problemami oraz zasadom organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Monika Kornaszewska-Polak („**Kompetencje społeczne i lęk w relacjach interpersonalnych**”), analizując bogatą literaturę przedmiotu z dziedziny psychologii, omawia problem budowy relacji społecznych widziany z trzech perspektyw: budowy kontaktów społecznych, pojawiającego się niejednokrotnie problemu lęku w kontaktach z innymi ludźmi (który dotyka szczególnie często dzieci i młodzież) oraz wsparcia społecznego. Autorka sprawnie opisuje prawidłowości i nieprawidłowości w budowie relacji społecznych, podkreślając potrzebę nawiązywania relacji z innymi ludźmi. Zdaniem autorki ważne jest nie tylko samo nawiązywanie kontaktów, ale przede wszystkim jakość tego typu relacji (ich subiektywna ocena podejmowana przez jednostkę) oraz umiejętność ich podtrzymywania i kształtowania. W tekście podkreślono, iż najważniejszą kwestią w budowie relacji jest wsparcie społeczne, chroniące człowieka przed pojawianiem się lęku w kontaktach z innymi ludźmi.

W tym tomie po raz pierwszy prezentujemy również teksty w języku angielskim, mając nadzieję, iż wpłyną one na podniesienie, i tak już wysokiej, jakości tekstów publikowanym na łamach „Zeszytów Naukowych Wyższej Szkoły Humanitas. Pedagogika”. **Piotr Oleśnicz i Julita Markiewicz-Patkowska** w artykule „**Process of motivation in the teaching profession**” analizują kwestię motywacji i czynników wpływających na poziom pozytywnej motywacji do pracy w zawodzie pedagoga. Wśród najważniejszych czynników pedagogicznych autorzy wymieniają: informację zwrotną, budowanie autorytetu i inne pozafinansowe

elementy motywacji, takie jak współpraca, warunki pracy, atmosfera w szkole, możliwość rozwoju zawodowego. Niniejszy tekst jest adresowany przede wszystkim do dyrektorów placówek edukacyjnych. Może im pomóc w kształtowaniu tych czynników wpływających na motywację, które zależą od nich samych, a nie od odgórnego systemu organizacji oświaty (zarówno na poziomie samorządowym, jak i państwowym). Z prezentowanymi tezami z pewnością zgodzą się czynni nauczyciele, odczytując w teoretycznym tekście realia, z którymi mają do czynienia w swoich codziennych działaniach zawodowych.

Środowiskiem podstawowym w życiu dziecka, uzupełniającym działania szkoły, jest rodzina. Pozytywna współpraca między nauczycielami a rodzicami wpływa na osiągnięcia dziecka w placówce edukacyjnej, jednocześnie ułatwiając nauczycielowi pracę. Dwa kolejne artykuły odnoszą się do problematyki funkcjonowania dziecka w rodzinie. W pierwszym z nich, autorstwa **Aleksandry Kamińskiej**, zatytułowanym „**Dialog in creating the relationship between parent and child**”, została podkreślona potrzeba dialogu między rodzicem a dzieckiem, zgodna z założeniami filozofii dialogu. Autorka podkreśla specyfikę tej relacji, wskazując na nierówność podmiotów w nią zaangażowanych, oraz wynikającą z tego jednostronną odpowiedzialność rodzica za całość nie tylko poszczególnej rozmowy, ale i całej relacji.

W drugim tekście odnoszącym się do problemów rodziny (**Danuta Szeligiewicz-Urban** – „**The needs of family with disabled child in the context of week support system**”) zauważono nietypowość rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym, która oprócz typowych zadań spełnianych przez każdą dobrze funkcjonującą rodzinę, dodatkowo musi zmagać z wieloma problemami. Rozważania autorki skupiają się na dwóch problemach. Pierwszym z nich jest zauważona przez nią słabość wsparcia instytucjonalnego dla tego typu rodzin. Drugim z problemów jest kryzys rodziny, w której pojawia się dziecko niepełnosprawne, oraz nietypowe problemy, z których nie zdają sobie sprawy inni ludzie. Zdaniem autorki w zastanych realiach najlepszym wsparciem jest to, które rodzina może udzielić sama.

Dwa ostatnie teksty w niniejszym woluminie odnoszą się do problematyki aktywności fizycznej. Pierwszy z nich (**Eduard Hrazdíra, Miriam Kalichová, Martin Sebera, Martin Zvonař** – „**The choice of the best tests in practical learning of snowboard stance**”) dotyczy nauki jazdy na snowboardzie. Zdaniem autorów faza nauki na poziomie dla początkujących jest kluczowa w przyszłej aktywności na poziomie zaawansowanym, bowiem w początkowej fazie nauki nabywa się umiejętności i nawyków, z którymi trudno walczyć w późniejszym okresie. Autorzy posiłkują się profesjonalnymi tekstami pomocnymi w diagnozie ewentualnych problemów ucznia. Analiza będzie przydatna nie tylko czynnym nauczycielom wychowania fizycznego czy instruktorom narciarstwa, ale także rodzicom, chcącym pomóc swoim dzieciom w biegłym opanowaniu techniki jazdy na tym sprzęcie.

W ostatnim z prezentowanych artykułów (**Luděk Šebek, Jana Hoffmannová, Soňa Jandová, Tomáš Dohnal** – „**Single trail biking as a form of nature-based tourism. Pedagogics of free-time context**”) skupiono się na aktywności w okresie wolnoczasowym, a konkretnie na jeździe na rowerze górskim. Autorzy nie tylko podkreślają wartość tego

typu aktywności, ale również wskazują na konflikty, na które mogą napotkać amatorzy jazdy na rowerze w górach. Analizę kończy opis budowy szlaków rowerowych w Republice Czeskiej. Inicjatywa ta została pokazana jako sukces nie tylko w kontekście rozwiązywania powyższych problemów, ale również w wymiarze ekonomicznym na zapóźnionych rozwojowo obszarach wiejskich.

W wielu książkach o wychowaniu czy edukacji podkreśla się, że warunkiem właściwego wychowania jest zrozumienie dziecka. Mamy nadzieję, że oddany do rąk Czytelników Zeszyt Naukowy WSH Pedagogika choć częściowo przybliży trudności i zadania, z którymi na co dzień borykają się nauczyciele, rodzice i dzieci, oraz sposoby ich przezwyciężania.

*Danuta Krzywoń
Aleksandra Kamińska*